

Grzegorz Wita

I Polski Kongres Afrykanistyczny

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 41/1, 253-254

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. GRZEGORZ WITA

Uniwersytet Śląski w Katowicach

I Polski Kongres Afrykanistyczny (Pieniężno 18-20 VI 2007 r.)

Podczas konferencji afrykanistycznej w Ocyplu koło Starogardu Gdańskiego w czerwcu 2005 r. oraz na styczniowym Walnym Zebraniu członków Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego pojawiały się postulaty zorganizowania w Polsce kongresu poświęconego tematyce afrykanistycznej. Idee te znalazły swe urzeczywistnienie w postaci Pierwszego Polskiego Kongresu Afrykanistycznego, który odbył się w dniach 18-20 VI 2007 r. w gościnnych progach seminarium misyjnego Zgromadzenia Słowa Bożego (Księża Werbistów) w Pieniężnie.

Kilkudniowe obrady naukowe miały na celu umożliwienie spotkania i wymiany myśli oraz swych naukowych osiągnięć wszystkim, którzy w Polsce poddają naukowej refleksji zjawiska powiązane z kontynentem afrykańskim. Zaproszeni zostali członkowie i sympatycy Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego oraz wszystkie osoby prowadzące badania nad różnymi aspektami przeszłości, współczesności i przyszłości Afryki. Kongres, oprócz wymiany doświadczeń i prezentacji wyników badań, umożliwił wzajemne poznanie i nawiązanie bliższych relacji pomiędzy przedstawicielami różnych ośrodków naukowych z całego kraju.

Obrady kongresu zgromadziły około 80 prelegentów i słuchaczy. Prezentowane treści objęły niemal wszystkie dziedziny badań problemów afrykanistycznych. Wystąpienia i referaty prezentowali badacze zajmujący się archeologią, antropologią kulturową i etnologią, geografiami, historią, językoznawstwem, historią sztuki, misjologią, religiologią, filozofią, ekonomią i naukami politycznymi, prawem, socjologią, stosunkami międzynarodowymi, medycyną.

Program każdego dnia obejmował możliwość udziału w porannej Eucharystii, wspólnototwórcze posiłki, rozmowy kularowe. W centrum uwagi były jednak wykłady i dyskusje. Obrady podzielone były na trzy serie (w godzinach 8.30–10.30; 11.00–12.50; 16.30–18.30) i toczyły się w dwu, równoległych grupach tematycznych w sąsiadujących aulach. Taki podział i dokładny harmonogram prelegentów umożliwił uczestnikom kongresu na wysłuchanie wystąpień, którymi byli zainteresowani. W sumie, podczas trzech dni wygłoszono ponad pięćdziesiąt (!) wykładów i referatów. Referaty wygłaszali i aktywny udział w dyskusjach brali także badacze pochodzący z krajów afrykańskich (Senegal, Etiopia i Gwinea).

Poza obradami istniała możliwość nabycia literatury afrykanistycznej spośród prezentowanego dorobku poszczególnych ośrodków naukowych. Rangę kongresu podkreśliły także imprezy towarzyszące: wystawa „Tajemnice afrykańskich lalek”, koncert muzyki klasycznej i pieśni *negro spirituals*. Zwiedzanie Muzeum Misyjno-Etnograficznego stało się okazją do poszerzenia horyzontów spotkania, gdyż gromadzi ono w swych bogatych zbiorach dorobek kultur nie tylko afrykańskich, ale z Azji, obu Ameryk i Australii.

W tematyce wykładów dominowały zagadnienia społeczno-ekonomiczne i współczesne zagrożenia obecne w Afryce Subsaharyjskiej: głód, wojny, epidemie, bieda. Wiele miejsca poświęcono bieżącej sytuacji w Darfurze (dr Maciej Ząbek, mgr Katarzyna Hryćko). Podjęto temat współczesnej pozycji i roli kobiety w Afryce (dr Iwona Ndiaye, prof. Anna Barska, mgr Donata Pawłowska, mgr Mariusz Kraśniewski). O sztuce, obrazującej wartości duchowe, języku i estetyce swe wystąpienia przedłożyli: prof. Andrzej Zaborski, prof. Nina Pawlak, prof. Karol Myśliwiec, prof. Janusz Krzywicki, dr Małgorzata Cymorek, ks. dr Jacek Pawlik. Zjawisko narastającego wpływu Azji, a szczególnie Chin i Indii na społeczność Afryki i konsekwencje tego, omawiali: dr Katarzyna Czaplicka, dr Dominik Kopiński, mgr Jakub Zajączkowski. Zagadnienia z zakresu medycyny i próby jej rozwoju w warunkach afrykańskich przedstawili: dr med. Ryszard Jankiewicz, dr Izabella Łęcka. Inne referaty dotyczyły m.in. rozwoju techniki, ochrony środowiska, rolnictwa. Najwięcej miejsca poświęcono jednak historii (prof. Bronisław Nowak, dr Marek Pawełczak, dr Hanna Rubinkowska), polityce (prof. Jan Milewski, dr Krzysztof Trzcński, dr Dorota Heidrich-Hamera, dr Wiesław Lizak, dr Degefe Gemechu) oraz etnologii (prof. Ryszard Vorbrich, mgr Lucjan Buchalik, dr Jacek Łapott). Zastanawia nieczęste podejmowanie zagadnień dotyczących duchowości afrykańskiej. Spore zainteresowanie nielicznymi wystąpieniami o aspektach tradycyjnych religii Afryki (ks. prof. Henryk Zimoń, ks. dr Stanisław Grodz, ks. dr Grzegorz Wita) oraz dynamiczna dyskusja wokół tych zagadnień dowodzi zasadności podejmowanych tego typu rozważań i badań, tym bardziej że stan perspektyw dla Afryki i sposobów rozwiązywania jej aktualnych problemów, zarysowany w większości wystąpień, tchnął pesymizmem lub gorzkim realizmem. Wydaje się jednak, że bez odwołania do religijności Afryki i wyrastającej z niej wizji świata i upartej nadziei, na niewiele się zdadzą nieafrykańskie rozwiązania, które nie biorą pod uwagę tego aspektu kultury Afryki.

Obrodam towarzyszyło zaproszenie do włączenia się w działalność Polskiego Towarzystwa Afrykanistycznego. Dzięki zaangażowaniu członków, a szczególnie sekretarza PTAfr dr Małgorzaty Szupejko, jest realna szansa wydania publikacji, która zawierałaby teksty i osiągnięcia kongresu. Bogactwo i wielość pozytywnych doświadczeń sprawiły, że pojawiły się konkretne plany zorganizowania następnego kongresu afrykanistycznego. Chęć organizacji wyrazili pracownicy Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusku.

Różnorodność tematyki, rzeczowe dyskusje, mozaika ośrodków naukowych z całego kraju spowodowały, że I Polski Kongres Afrykanistyczny stał się udanym i inspirującym intelektualnie laboratorium afrykanistycznym.